യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 4✓
(സ്ഥിതിപ്രകരണമ്)/സർഗം 38✓

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .

Vakyams

ഏവം സ്ഥിതേ തു തജ്-ജ്ഞാനാംയ് യദേതത്/കർതൃത്വംൻ ദൃശ്യതേ സുഖ-ദുഃഖാദിഷു യോഗാദിഷു വാ തദ-സന്നതു മൂർഖാണാമ് .. 1

യതഃഖ് കർ/തൃത്വംൻ നാമ കിമുച്യതേ . യോ+ ഹ്യന്ത+സ്ഥായാ മനോ-വൃത്തേർ/നിശ്ചയ ഉപാ-ദേയതാ+പ്രത്യയോ വാസനാഭി-ധാനസ്/തത്/കർ/തൃത്വ-ശബ്ദേ-നോച്യതേ .. 2

ചേഷ്ടാ-വശാ+ത്താദൃക്/ഫലഭോ+ക്തൃത്വംവ് വാസ-നാനു-രൂപം സ്പന്ദതേ പുരുഷഃസ് സ്പന്ദാനു രൂപം ഫല-മനു-ഭവതി . ഫലഭോ+ക്തൃത്വംൻ നാമ. കർ/തൃത്വാ-ദിതി സി+ദ്ധാ+ന്തഃ .. 3

തഥാച .
കുർവതോ്കുർവതോ വാപി+ സ്വർഗേ്പി നരകേ്പി വാ .
യാദൃ+ഗ്വാസന-മേതത്-സ്യാൻ-മനസ്/തദനു-ഭൂയതേ .. 4

തസ്മാ-ദജ്ഞാത-തത്ത്വാനാം പുംസാംങ് കുർവതാ-മകുർവതാംഞ് ച കർ/തൃതാ നതു+ ജ്ഞാത/തത്ത്വാനാ-മവാസന+ത്വാത് .. 5

ജ്ഞാത-ത+ത്ത്വോ ഹി ശിഥിലീ-ഭൂത-വാസനഃഖ് കുർവ+ന്നപി ഫലം നാനു-സംൻദ-ധാതി . അഥച+ സ്പന്ദന-മാത്രംങ് കേവലംങ് കരോ+ത്യസ+ക്ത/ബുദ്ധിഃസ് സംപ്രാപ്ത-മപി ഫല-മാത്-മൈ/വേദം സർവമേവ കർമ+ഫല+മനു-ഭവ+ത്യകുർവ+ന്നപി കരോതി മഗ്നമനാഃ .. 6

മനോ യത്കരോതി തത്കൃതം ഭവതി യന്ന കരോതി തന്ന കൃതം ഭവതി/ അതോ മന ഏവ കർ/തൃ ന ദേഹഃ .. 7

ചിത്താ-ദേവായം/ സംസാര ആഗത+ശ്ചിത്തമയ ഏവ ചിത്ത-മാത്രംഞ് ചിത്ത ഏവ+ സ്ഥിത/ ഇതി വിജ്ഞാതമ് . വിഷയശ്ച മൃഗതൃ- സർവ-മുപശാന്ത-മഭൂ+ദ്വാസനൈ/വേതി+ ജ്ഞ ഏവാസ്തീതി .. 8

ആത്മവിദാം ഹി തന്മനഃഫ് പര-മുപ-ശമ-മാഗതം/ മൃഗ-തൃഷ്ണാ-ജല-മിവ വർഷതി ജലദേ ഹിമകണ ഇവ ചണ്ഡാതപേ വിലീനംൻ തു+ര്യ-ദശാ-മുപാഗതം സ്ഥിതമ്.. 9

നാനന്ദംൻ ന നിരാനന്ദംൻ ന ചലംൻ നാചലം സ്ഥിരമ് .
ന സന്നാ-സന്ന ചൈതേഷാം മധ്യംഞ്/ ജ്ഞാനി-മനോ വിദുഃ .. 10

ന വാസനാ-മയേ+ സ്പന്ദ-രസേ ഗജ ഇവ പ+ല്വലേ മ+ജ്ജതി
തജ്-ജ്ഞോ മൂര്ഖ-മനോ-ഭോഗ-ഭൂമി/മേവ പശ്യതി ന സത്-തത്ത്വം..11

തഥാ-ചായ-മ+ത്രാ-പരോ ദൃഷ്ടാന്തഃ . അകുര്വ+ന്നപി+ ശ്വഭ്ര-
പതനംശ്-തയാ-സന-ഗതോഽപി+ ശ്വഭ്ര-പാത-വാസനാ-വാസിതേ
ചേതസി+ ശ്വഭ്ര-പതന-ദുഃഖ-മനുഭവതി . അപര+സ്തു കുര്വ+
ന്നപി+ ശ്വഭ്ര-പതനം പരമ-മുപ-ശമ-മുപ-ഗതവതി മനസി
ശ+യ്യാസന/സുഖ-മനുഭവതി . ഏവ-മനയോഃശ് ശയ്യാസന+
ശ്വഭ്ര-പാതയോ-രേകഃശ് ശ്വഭ്ര-പതന+സ്യാ/കര്താപി കര്താ സംപന്നോ+
ദ്വിതീയശ്ച+ ശ്വഭ്ര-പതനസ്യ കര്താ+പ്യകര്താ സംപന്ന+ശ്ചിത്ത-
വശാ+ത്തസ്മാദ്-യച്ചിത്തംന് തന്മയോ ഭവതി പുരുഷ ഇതി
സിദ്ധാന്തഃ .. 12

തേന തത്ര കര്തുര-കര്തുര്വാ നിത്യമ-സംസക്തം ഭവതു ചേതോ
നഹി കിംചി-ദസ്ത്യാ+ത്മ/ത+ത്ത്വ+വ്യതി-രിക്തംയ് യത്ര സംസക്തിര്/
ഭാവ്യതേ . യത്കിംഞ്-ചിദിദംഞ് ജഗദ്/ഗതംന് തത്സര്വം/ ശുദ്ധചിത്ത-ത്വാദാ-
ഭാസമ-വേഹി .. 13

ഏവംഞ് ചാസ്യ+ ജ്ഞാത+ജ്ഞേയസ്യ പുംസോ നാമാത്മാ സുഖദുഃ-
ഖാനാംന് ന ഗമ്യ ഇതി നിശ്ചയേ ജാതേ നാത്മ+വ്യതിരിക്താ
ആധാരാ-ധേയ-ദൃഷ്ടയോ വിദ്യന്ത ഇതി നിശ്ചയേ ജാതേ കര്താ
ഭോക്താ-സര്വ-പദാര്ഥ+വ്യതിരി+ക്തോ-ബാലാ+ഗ്ര സഹ+സ്ര ഭാഗോഽഹ-
മിതി നിശ്ചയേ ജാതേ യത്/കിംചിദിദംന് തത്-സര്വ-മഹമേ-വേതി
വാ നിശ്ചയേ ജാതേ സര്വ/സത്ത്വാവ-ഭാസകഃസ് സര്വഗസ്/തിഷ്ഠാ+
മ്യേവാഹമിതി നിശ്ചയേ ജാതേ നാഹം/ സുഖദുഃഖാനാംങ് ഗമ്യ
ഇതി വിഗത+ജ്വരതയാ ചിത്ത-വൃത്തിര്/ലീലയൈവ തിഷ്ഠതേ+
വ്യവഹാരേഷു .. 14

തജ്-ജ്ഞസ്യ സംകടേ ച മുദിതൈവ കേവലംഞ് ജ്യോത്സ്നേവ
ഭുവന-ഭാവ-മലംങ്-കരോതി യേന ചിത്താദൃതേ തു+ ജ്ഞഃഖ് കുര്വന്ന+
പ്യകര്താ സംപന്നോ മനസോഽലേപക+ത്വാ+ന്നാസൗ/ പാദപാ+
ണ്യാദി-വിക്ഷേപസ്യ യത്ന-കൃതസ്യാപി കര്മണഃഫ് ഫലമനു-
ഭവതി .. 15

ഏവം മനഃസ് സര്വ-കര്മണാം സര്വേ-ഹിതാനാം സര്വ-ഭാവാനാം
സര്വ-ലോകാനാം സര്വ-ഗതീനാം ബീജംന് തസ്മിന്-പരിഹൃതേ സര്വ-
കര്മാണി പരി-ഹൃതാനി ഭവന്തി സര്വ-ദുഃഖാനി+ ക്ഷീയന്തേ
സര്വകര്മാണി ലയ-മുപ-യാന്തി . മാനസേനാപി കര്മണാ
യത്/കൃതേനാപി+ ജ്ഞോ നാ+ക്രമ്യതേ ന വിവശീ+ക്രിയതേ ന
രഞ്ജനാ-മുപൈത്യ/+വ്യതിരിക്താത് .. 16

യഥാ ബാലോ മനസാ നഗരസ്യ നിർമാണംൻ നിർമൃഷ്ടം ച
കുർവംൻ-നഗര-നിർമാണം/ മനഃഖ്കൃത-മകൃത-മിവ ലീലയാനു
ഭവതി നോപാ-ദേയ-തയാ-സുഖ-ദുഃഖമ-കൃത്രിമ-മിതി പശ്യതി
നഗര-നിർ/മഥനംഞ് ച മനഃഖ്കൃതംങ്-കൃതമിതി പശ്യതീതി
ദുഃഖമപി ലീലയാനു-ഭവന്നപി ന ദുഃഖമിതി പശ്യതി .
ഏവമസൗ/പരമാർഥ-തഃഖ് കുർവന്നപി ന ലിപ്യത ഏവേതി .. 17

സർവ-ഭാവേഷു ഹേയോ-പാദേയ-താഭ്യാംഞ് ജഗതി കിംങ് കാരണംൻ
ദുഃഖസ്യ ന ചോപാ-ദേയേ കിംചി-ദപി സംഭവതി യദവി-നാശംവ്
വ്യതിരിക്തംഞ് ചാത്മനസ്/തസ്മാ-ദയമാത്മാ഻കർതാ഻ഭോക്താ഻-
തത്ത്വതോ/ യദേതത്/കർതൃത്വംഞ് ച+ സ്വധ്യാ-രോപ്യതേ .. 18

ആവശ്യകംൻ തത്-സമ്യഗ്/ദർശന-മോഹാന്ന വസ്തുത ഇതി
യഥാഭൂത-വസ്തു-വിചാരണാത്/കർതൃത്വ-ഭോക്തൃത്വേ ന സ്തഃ .
ഇന്ദ്രിയേ+ന്ദ്രിയാർഥ+ദ്വേഷാഭി-ലാഷാ-ദികാ ദൃഷ്ടയസ്/തദ്-ദൃഷ്ടീനാംൻ ദൃശ്യന്തേ
നാതദ്-ദൃഷ്ടീനാമ് .. 19

മോക്ഷോ഻+സ്തി ന സംസാരേ+ സ്വസം-സക്ത-മനസാ-മിഹാസം-
സ+ക്തമനസാംൻ ത്വേതത്-സർവ-മേവാസ്തി .. 20

യഥാ+സ്ഥിതംഞ് ജ്ഞസ്യ കേവല-മാത്മ-തത്വ-മേവോ+ല്ലസതി
തദ്വി+ത്വൈ/കത്വ-വാദിസിദ്ധേ+ ദ്വിത്വൈ/കത്വേ കരോതി സത്ത്വാ-
സത്ത്വേ കരോതി ശക്തി-ജാലാ-ദഭിന്നാം സർവ-ശക്തിതാംഞ് ച
ദർശയതി തസ്യ .. 21

ന ബന്ധോ഻സ്തി ന മോക്ഷോ഻സ്തി നാബന്ധോസ്തി ന ബന്ധനമ്.
അപ്രബോധാ-ദിദംൻ ദുഃഖം പ്രബോധാത്/പ്രവിലീ-യതേ .. 22

Slokam
സംങ്-കല്പിതാ ജഗതി മോക്ഷ-മതിർ-മുധൈവ
സംങ്-കല്പിതാ ജഗതി ബന്ധ-മതിർ/മുധൈവ .
സംൻ ത്യജ്യ സർവ-മനഹംങ്-കൃതിരാത്മ-നിഷ്ഠോ
ധീരോ ധിയാ+ വ്യവഹരൻ/ഭുവി രാമ തിഷ്ഠ .. 23

ഇ+ത്യാർഷേ ശ്രീവാസിഷ്ഠ-മഹാരാമായണേ വാല്മീകീയേ+ സ്ഥിതിപ്രകരണേ
ഉപശമ-വർണനംൻ നാമ അഷ്ട+ത്രിംശഃസ് സർഗഃ .. 38 ..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
17.10.2023